

Policejní cely

Obvodní oddělení Ústí nad Orlicí

Zpráva z návštěvy zařízení

Adresa zařízení:	Dělnická 1188, 562 27 Ústí nad Orlicí
Zřizovatel:	Krajské ředitelství policie Pardubického kraje
Vedoucí:	npor. Bc. Tomáš Blažek
Typ zařízení:	policejní cely
Kapacita:	4 lůžka ve dvou vícehodinových celách
Datum návštěvy:	17. května 2021
Datum vydání zprávy:	28. června 2021
Návštěvu provedly:	Mgr. Barbora Matějková, Mgr. Petra Galová

Mgr. Monika Šimůnková
zástupkyně veřejného ochránce práv

Obsah

Obsah.....	2
Úvodní informace	3
Shrnutí	7
Poučení osoby umístěné v cele	8
1. Vydávání formuláře s poučením na celu.....	8
Osobní prohlídky	9
2. Provádění dřepů během osobní prohlídky.....	9
Zdravotní péče	10
3. Volba lékaře	10
Materiální podmínky	11
4. Zajištění soukromí při hygieně	11
5. Vybavení cel	13
6. Doporučení k případným budoucím stavebním úpravám	13
Přehled opatření k nápravě.....	14

Úvodní informace

Systematická návštěva a její cíl

Od roku 2006 veřejný ochránce práv plní **úkoly národního preventivního mechanismu** podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.¹ Současný ochránce JUDr. Stanislav Křeček tuto část své působnosti přenesl na svou zástupkyni, tedy na mě.²

Proto **systematicky navštěvuji místa (zařízení)**, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči. Policejní cely jsou jedním ze zařízení, jež mohu navštívit.³

Cílem návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením.⁴ Návštěvy probíhají zásadně neohlášeně a jejich provedením zpravidla pověřuji pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv,⁵ konkrétně právníky. Návštěva spočívá v prohlídce zařízení, pozorování, rozhovorech s vedoucím, policisty a umístěnými osobami, studiu dokumentace včetně evidence trestního řízení.⁶ Návštěvy jsou **preventivní, s cílem působit do budoucna** a zvyšovat standard zacházení s osobami omezenými na svobodě v policejních celách v České republice.

Zpráva z návštěvy a vyjádření zařízení

Po každé návštěvě **sepíši zprávu. Většinou obsahuje návrhy opatření k nápravě.** Zpráva slouží k dialogu se zařízením a jako vodítko k předcházení špatnému zacházení nebo jeho odstranění. **Zpráva nepopisuje zjištěnou správnou praxi zařízení** odpovídající dobrým standardům zacházení. **Soustředí se pouze na možné nedostatky.** Proto může působit velice nepříznivě a nevyváženě. Prosím čtenáře zprávy, aby na to pamatovali. Bez ohledu na závěry zprávy si vážím náročné práce všech zaměstnanců zařízení.

Zprávu pošlu zařízení se žádostí o vyjádření k popsáním zjištěním a navrženým opatřením.⁷ Pečlivě se zabývám sdělením (vysvětlením), které mi zařízení zašle.

1 Na základě § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Podle § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv. Více na www.ochrance.cz v části [O nás](#) → [Mgr. Monika Šimůnková](#), zástupkyně veřejného ochránce práv.

3 Podle § 1 odst. 4 písm. b) zákona o veřejném ochránci práv.

4 Špatným zacházením se rozumí jednání, které nerespektuje lidskou důstojnost a dosahuje určitého stupně závažnosti (samo o sobě, nebo při kumulativním účinku jednotlivých zásahů). V policejních celách může mít špatné zacházení například podobu nerespektování lidské důstojnosti, práva na soukromí, anebo podobu nepřiměřeného používání donucovacích prostředků.

5 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Podle § 21a ve spojení s § 15 zákona o veřejném ochránci práv.

7 Ustanovení § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

Navržená **opatření k nápravě** se liší svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Pro snazší orientaci obsahuje zpráva na konci **přehled** opatření k nápravě. Navrhuji také **termín provedení**.

- Bezodkladná opatření je třeba provést zpravidla do 7 dnů od obdržení zprávy. Není-li to možné, provedou se v nejkratší možné době. Za bezodkladná označuji opatření, která považuji za naléhavá a velmi důležitá, anebo opatření běžně snadno proveditelná.
- Opatření s delší lhůtou je třeba provést ve stanovené lhůtě, zpravidla do jednoho měsíce, tří měsíců, šesti měsíců nebo jednoho roku.
- Opatření s průběžným plněním navrhuji tam, kde je třeba zavést určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Očekávám, že zařízení opatření zavede co nejdříve a bude dbát na dodržování doporučené praxe.

Ráda bych, aby zařízení ve vyjádření ke zprávě sdělilo, že (1) opatření provedlo a jak, nebo (2) kdy a jak opatření provede, nebo (3) navrhne jiné vhodné opatření a termín.

Pokud budu vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **považovat za dostatečná**, vyrozumím je o tom. Mohu si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je vysvětlení zjištěných pochybení, doložení opatření k nápravě či věrohodný příslib jejich provedení.

Pokud vyjádření zařízení nebo dalších oslovených orgánů **nebudu považovat za dostatečná**, vyrozumím o tom nadřízený úřad (vládu, není-li nadřízeného úřadu), případně informuji veřejnost.⁸ Rovněž mohu přijet na kontrolní návštěvu.

Po ukončení vzájemné komunikace **zveřejním anonymizovanou zprávu z návštěvy zařízení** (s výjimkou jmen osob pověřených vedením zařízení) a **obdržená vyjádření** v databázi Evidence stanovisek ochránce (ESO).⁹

8 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

9 Evidence stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z <https://eso.ochrance.cz>.

Právní úprava

Základní úprava práv a povinností osob umístěných v policejních celách a materiálně technického standardu cel je obsažena v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o policii“). Na podzákonné úrovni je to závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách, ve znění pozdějších pokynů (dále „závazný pokyn“), a nařízení Ministerstva vnitra č. 51 ze dne 31. 10. 2013, o stravování a úhradě nákladů za stravování osob omezených na osobní svobodě Policií České republiky (dále „nařízení MV“).

Při posuzování podmínek v policejních celách a zacházení s umístěnými osobami zohledňují také výstupy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále „Výbor CPT“) týkající se policie. Jedná se o zprávy z návštěv České republiky a o tři standardy, a to „Zadržování ze strany policie“, ¹⁰ „Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie“ ¹¹ a „Přístup k právnímu zástupci jako prostředek prevence špatného zacházení“ ¹². Dále při hodnocení podmínek a zacházení s umístěnými zohledňují judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu České republiky.

Charakteristika zařízení

Při Obvodním oddělení policie Ústí nad Orlicí jsou zřízeny dvě vícehodinové cely, každá pro dvě osoby. Cely se nacházejí v suterénu budovy. Na chodbě, kde se nacházejí vstupy do cel, je také skříň k uložení osobních věcí umístěných osob a skříň s věcmi, které slouží k použití pro osoby v celách. Tato chodba také v některých případech slouží jako prohlídková místnost, protože se v ní nenacházejí kamery. Výbavou vícehodinových cel je hlásič ke kontaktu s ostrahou cel, připevněné postele s omyvatelnými matracemi, stoly a toaleta s umyvadlem, které se nachází v přední části cely za mříží.

Průběh návštěvy

Návštěva proběhla dne 17. května 2021 bez předchozího ohlášení. Vedoucí Obvodního oddělení policie Ústí nad Orlicí npor. Bc. Tomáš Blažek byl o návštěvě osobně informován při jejím zahájení. Zaměstnankyně Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) mu předaly pověření k provedení návštěvy, vyžádaly si potřebnou součinnost a dokumentaci.

10 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Zadržování ze strany policie*, CPT/Inf(92)3-part1 [online]. Štrasburk: Rada Evropy. [cit. 11. 6. 2021]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806cea1a>.

11 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Aktualizace standardů CPT ohledně zadržování ze strany policie*, CPT/Inf(2002)15-part [online]. Štrasburk: Rada Evropy. [cit. 11. 6. 2021]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806cd1d8>.

12 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Přístup k právnímu zástupci jako prostředek prevence špatného zacházení*, CPT/Inf(2011)28-part1 [online]. Štrasburk: Rada Evropy. [cit. 11. 6. 2021]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806ccd17>.

Návštěvu provedly právničky Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Barbora Matějková a Mgr. Petra Galová.

Zaměstnankyně Kanceláře si prohlédly prostory cel, včetně minimálního materiálního vybavení, a prostudovaly spisovou dokumentaci. Hovořily s vedoucím oddělení a jedním policistou. Vedoucí oddělení i sloužící policista poskytli veškerou součinnost, za což děkují. Bohužel nebylo možné provést rozhovor s větším počtem policistů, protože byli jinak pracovní vytížení.

Shrnutí

Tato zpráva se věnuje průběhu umístění v policejních celách a souvisejícím podmínkám. Jejím primárním účelem je prevence před špatným zacházením s cílem posílit ochranu práv umístěných osob.

Ze zjištění provedených na místě jsem nezjistila, že by v policejních celách navštíveného obvodního oddělení docházelo ke špatnému zacházení. Přesto jsou oblasti, v nichž doporučuji přijetí změn.

Za zásadní považuji nedostatky v materiálním vybavení cel, které v současnosti nezajišťují soukromí osob při používání sanitárního zařízení, a to nejen vůči případné druhé osobě v cele, ale také s ohledem na nevhodné nastavení kamer v celách.

Další opatření směřuji na dodržování standardů při provádění osobních prohlídek, kdy při provádění osobních prohlídek by policisté měli usilovat o minimalizaci zásahů do soukromí na nezbytně nutnou mez. To se odráží v důvodech pro požadování provádění dřepů při osobních prohlídkách, kdy by se nemělo jednat o plošné opatření u všech umístěných osob.

Považuji také za důležité, aby osoby umístěné do cel mohly mít u sebe po celou dobu pobytu v cele písemné poučení, jež podepisují při umísťování do cely.

Na druhou stranu za dobrou praxi považuji způsob, jakým byla vyřešena absence sprch pro osoby umístěné v cele, kdy obvodní oddělení navázalo spolupráci s oblastní charitou provozující sociální sprchu.

Poučení osoby umístěné v cele

1. Vydávání formuláře s poučením na celu

Kopie podepsaného formuláře s poučením je vydána umístované osobě, která má právo si ji ponechat po celou dobu omezení svobody.¹³

Policista uvedl, že do cely vydává kopii poučení pouze v případě, že o to umístovaná osoba požádá a neshledává v takovém postupu bezpečnostní riziko pro případné sebepoškození. Uvedl také, že osoby mají vždy dostatek času si poučení přečíst před umístěním na celu a je jim případně i slovně vysvětleno.

Přestože kvituji přístup, kdy je i slovně vysvětlován obsah poučení, postup, kdy je vydání formuláře podmiňováno výslovnou žádostí umístěného, hodnotím jako nevhodný. Nevidím důvod proč zvyšovat závislost umístěného na policii, a to navíc v kontextu výše uvedeného standardu vyplývajícího ze závazného pokynu.

Opatření:

- 1) Ponechávat osobám umístěným v cele formulář poučení i bez jejich výslovné žádosti, případně doplnit poučení jako standardní výbavu do všech cel (průběžně).**

¹³ Článek 15 odst. 1 závazného pokynu.

Osobní prohlídky

2. Provádění dřepů během osobní prohlídky

Při provádění prohlídky osoby před umístěním do cely je třeba vyloučit plošný přístup, kdy každá osoba musí provést dřep. Provádění prohlídky způsobem, při kterém musí osoba před umístěním do policejní cely vykonat dřepy, žádný právní ani interní předpis neupravuje.¹⁴

Policista vypověděl, že v rámci osobní prohlídky provádějí dřepy plošně všechny osoby.

Důkladná osobní prohlídka, kdy si musí osoba dřepnout, je dle CPT velice invazivní a potenciálně ponižující opatření. Plošný přístup požadující provádění dřepů považuje CPT za nadměrný a zbytečný. „Důkladná osobní prohlídka by měla být prováděna pouze tehdy, pokud existují dostatečné důvody k podezření, že na sobě mohla zadržovaná osoba ukrývat předměty, které mohou být použity k tomu, aby ublížila sobě nebo ostatním, nebo pokud mohou existovat důkazy o trestném činu a taková prohlídka je nutná k jejich odhalení, přičemž běžná prohlídka pravděpodobně k jejich odhalení nepovede.“¹⁵ Jsem přesvědčena o tom, že pro provedení důkladné prohlídky osoby spočívající v provádění dřepů musejí existovat dostatečné důvody. Tyto důvody je třeba uvést do služebních pomůcek.

Opatření:

- 2) Ustoupit od praxe plošného provádění dřepů (bezodkladně).**
- 3) Pokud policie bude provedení dřepů v individuálním případě vyžadovat, je potřeba důvody uvést do služebních pomůcek (průběžně).**

14 V jiné situaci se nachází vězeňská služba. Ustanovení § 89 a § 89a nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014, o vězeňské a justiční stráž, definují důkladnou osobní prohlídku, jejíž součástí je také případné vykonání dřepů osobou svléknutou donaha, v kterých situacích může být důkladná osobní prohlídka realizována a v jakých podmínkách.

15 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 2. až 11. října 2018*, bod 32. CPT/Inf(2019)23 [online]. Štrasburk: Rada Evropy, 2019 [cit. 11. 6. 2021]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168095aeb2>.

Zdravotní péče

3. Volba lékaře

Osoba omezená na svobodě má právo nechat se vyšetřit nebo ošetřit lékařem podle vlastního výběru; to neplatí pro vyšetření lékařem ke zjištění, zda ji lze umístit do policejní cely, nebo je nutno ji z ní propustit. Policie za účelem ošetření nebo vyšetření umožní přístup lékaře k této osobě.¹⁶

Policista si nebyl jistý, jak reagovat v případě, že by si osoba umístěná v cele vyžádala vyšetření či ošetření lékařem dle vlastní volby. Závazný pokyn v této věci nastavuje jasný postup. Přístup k vyšetření lékařem dle volby osoby umístěné v cele představuje jednu ze základních pojmů proti špatnému zacházení, proto musí být vždy umožněn.

Opatření:

- 4) Informovat všechny policisty zajišťující ostrahu cel o právu osoby umístěné na celu zvolit si v případě potřeby lékaře, který jej vyšetří/ošetří (bezodkladně).**

¹⁶ Ustanovení § 24 odst. 5 zákona o policii.

Materiální podmínky

4. Zajištění soukromí při hygieně

4.1 Kamerový systém

Kamery v cele musí být nainstalovány takovým způsobem, aby nesnímaly hygienické zařízení (toaletu a umyvadlo).¹⁷

Kamery nainstalované v celách jsou nainstalovány takovým způsobem, že v levém dolním rohu výstupu z nich, je vidět část hygienického zařízení v cele. V cele č. 2 je takto snímána i část záchodové mísy. Při použití toalety jsou osoby umístěné v cele na výstupu z kamery vidět, přestože je na výstupu vidět pouze část toalety. Je nutno totiž brát v potaz i vysvěcení, které předchází použití toalety i používání toalety stojícími muži. Současné nastavení kamer považuji za absolutně nepřipustné a nedůstojné.

Obrázky 1 až 3: Hygienické zařízení v cele č. 2 včetně výstupu z kamerového systému.

¹⁷ Článek 3 písm. d) bod. 1 přílohy č. 1 závazného pokynu.

V cele č. 1 je takto částečně snímáno umyvadlo, i při jehož použití je možné zachytit osobu při vykonávání intimnějších hygienických úkonů s ohledem na skutečnost, že osoby umístěné na cele nemají přístup ke sprchám. Je nezbytné, aby došlo k takovým úpravám kamerového snímání, aby nebylo porušováno právo osob na soukromí.

Obrázky 4 až 6: Hygienické zařízení v cele č. 1 včetně výstupu z kamerového systému.

Opatření:

- 5) **Upravit výstup z kamerového systému na celách, tak aby bylo zajištěno soukromí osob při používání hygienického zařízení (bezodkladně).**

4.2 Oddělení prostoru

Ve vícelůžkových celách by s ohledem na důstojnost umístěných osob měla být toaleta oddělena od zbytku cely.¹⁸

Hygienické zařízení je od zbytku cely odděleno pouze dělicí kovovou konstrukcí; v místnosti není nainstalována žádná vizuální bariéra (viz obrázky 1 až 6 výše). Považuji za nedůstojné, že v současnosti není osoba při používání toalety nijak chráněna před pohledem druhé osoby v cele.

Opatření:

- 6) **Oddělit vizuálně prostor sanitárního zařízení od zbytku cely (bezodkladně).**

¹⁸ Článek 2 písm. l) bod 2 přílohy č. 1 závazného pokynu.

5. Vybavení cel

5.1 Jednorázová prostěradla

Minimální materiální vybavení cely představuje, mimo jiné, prostěradlo nebo jednorázová rouška na lůžko. Za jednorázovou roušku na lůžko, představující alternativu prostěradla, se nepovažuje pruh papíru typu balicí papír.¹⁹

Ve skříni na chodbě před celami byly připraveny dvě role různého materiálu pro použití jako jednorázové alternativy prostěradla. V případě jedné z rolí se jednalo o typ balicí papír. Používání této alternativy je nedůstojné, přivítala bych používání prostěradel či jednorázových roušek na lůžko, které při použití nesklouzávají z povrchu omyvatelné matrace.

Opatření:

7) Zajistit prostěradla či jednorázové roušky na lůžko (do 3 měsíců).

5.2 Nástěnné hodiny

Cely nebyly vybaveny hodinami. Z tohoto důvodu může být osoba umístěná v cele časově dezorientována, i když jsou cely vybaveny okny, a osoba tak může vnímat střídání dne a noci.

Uvítala bych umístění hodin na viditelné místo do cely, přičemž by se mělo jednat o hodiny digitální s 24hodinovým zobrazením času.

6. Doporučení k případným budoucím stavebním úpravám

6.1 Sprchy

U cel nebyly zřízeny sprchy. Vedoucí oddělení uvedl, že v minulosti bylo v případě nutné potřeby využito služeb sociální sprchy, kterou ve městě provozuje oblastní charita. Toto proaktivní řešení **považuji za dobrou praxi**, jak vyřešit absenci sprch v budově, kde se nachází policejní cely.

Nicméně i přesto doporučuji při případné rekonstrukci či stavebních úpravách budovy obvodního oddělení uvažovat o zřízení sprchy pro osoby umístěné do cel.

6.2 Pobyt na vzduchu

Osobám zadržovaným na policejní stanici po dobu 24 nebo více hodin by měl být podle možností nabídnut každý den pohyb na čerstvém vzduchu.²⁰

Pobyt na vzduchu není dle vyjádření vedoucího osobám umístěným do cely umožňován, protože obvodní oddělení pro toto nemá vytvořeny vhodné prostory. Doporučuji na výše uvedený standard pamatovat do budoucna a při případné rekonstrukci zřídit ve dvoře vhodný prostor pro pohyb umístěných osob na čerstvém vzduchu.

19 Článek 4 odst. 1 a 2 přílohy č. 1 závazného pokynu.

20 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). *Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) ve dnech 2. až 11. října 2018*, bod 29. CPT/Inf(2019)23 [online]. Štrasburk: Rada Evropy, 2019 [cit. 11. 6. 2021]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168095aeb2>.

Přehled opatření k nápravě

Bezodkladně	• Ustoupit od praxe plošného provádění dřepů (opatření č. 2). • Informovat všechny policisty zajišťující ostrahu cel o právu osoby umístěné na celu zvolit si v případě potřeby lékaře, který jej vyšetří/ošetří (opatření č. 4). • Upravit výstup z kamerového systému na celách, tak aby bylo zajištěno soukromí osob při používání hygienického zařízení (opatření č. 5). • Oddělit vizuálně prostor sanitárního zařízení od zbytku cely (opatření č. 6).
Do 3 měsíců	• Zajistit prostěradla či jednorázové roušky na lůžko (opatření č. 7).
Průběžně	• Ponechávat osobám umístěným v cele formulář poučení i bez jejich výslovné žádosti, případně doplnit poučení jako standardní výbavu do všech cel (opatření č. 1). • Pokud policie bude provedení dřepů v individuálním případě vyžadovat, je potřeba důvody uvést do služebních pomůcek (opatření č. 3).